

گه رانه وه
بو لای
زانایانی نه هلی سوننه
پاریزه ره
له تیاجوون و گومر ابوون

(الرجوع إلى العلماء عصمة من الهلاك والضلال)

نووسینی : ماموستا

محمد عبد الرحمن لطیف

۱۴۳۰ کۆچی

چاپی یه که م

سایتی به هه شت

www.ba8.org

هه همیشه نه که ئمان بن بو به ره می نوی

تیبینی : مافی بلاو کرد نه وهی ئهم بابه ته بو هه موو موسلمانیکه به مهرجی وه کو

خوی بلاوی بکاته وه وه دهستکاری نه کریت

ناوی نامیلکه : گه پانه وه بۆ لای زانایانی نه هلی سوننه
پاریزره له تیاچوون و گومرابوون .

ناوی نووسەر : مامۆستا محمد عبد الرحمن لطیف .

ژماره ی سپاردن : ژماره (۲۳۸) ی وه زاره تی رۆشنییری پیدراوه .

نۆره ی چاپ : یهك .

سال ی چاپ : ۱۴۳۰ ك - ۲۰۰۹ .

چاپخانه : چاپه مه نی سیفا - سلیمانی - شه قامی مه وله وی .

بنکه ی بلا و کردنه وه :

کتیبخانه ی زانست — که لار .

کتیبخانه ی سیما — چه مچه مال .

کتیبخانه ی سوننه — سلیمانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ .
وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ وَسَلِّمَ تَسْلِيمًا .
أَمَّا بَعْدُ :

چهندین فهرمووده‌ی زۆرمان پێگه‌شتووه له پێغه‌مبه‌ری خواوه

(ﷺ) ، هه‌موویان ئه‌وه دووپات ده‌که‌نه‌وه که :

گه‌رانه‌وه بۆ لای زاناڤان^(*) پارێزهره له تیاچوون و گومرپابوون ،

چونکه زاناڤان میراتگری راسته‌قینه‌ی پێغه‌مبه‌رانی خوان (علیهم الصلاة والسلام) ، هه‌روه‌کو پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرموویه‌تی :

(*) پیناسه‌ی زاناڤان لای ئه‌هلی سوننه : (العلماء : هم العارفون بشرع الله ، المتفقهون في دينه ، العاملون بعلمهم على هدى وبصيرة ، ومن دارت الفتيا على اقاوالهم بين الأنام ، الذين خُصوا باستنباط الأحكام ، وعنوا بضبط قواعد الحلال والحرام) بېروانه کتیبی : [قواعد في التعامل مع العلماء ص : (١٩)] .

واته : زاناڤان بریتین له : شاره‌زایانی شه‌ری خوا ، تێگه‌یشتوانی ئاینه‌که‌ی ، ئه‌وانه‌ی که کار ده‌که‌ن به زانسته‌که‌یان له‌سه‌ر رووناکی و به‌رچاو پۆشنی ، وه ئه‌وانه‌ن که فه‌توا له‌سه‌ر وته‌ی ئه‌وان ده‌سوورێته‌وه له نێو خه‌لکیدا ، ئه‌وانه‌ن که تاییه‌ت کراون به ده‌ره‌یانی حوکه‌مه‌ شه‌رییه‌کان ، ئه‌وانه‌ن که بایه‌خیان داوه به یه‌کخستنی بنه‌ماکانی خه‌لال و خه‌رام .

"إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يَورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا ، وَإِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِظِّ وَافِرٍ"^(١).

واته : زانایان میراتگری پیغه مبه رانن ، وه پیغه مبه ران دینار و دره میان به میرات به جی نه هیشتوو ، به لکو (علم و زانست) یان به میرات به جی نه هیشتوو ، جا هر که سیک ئه و (علم و زانست) به بیات ئه و به شیکی زۆر له خیری بۆ خوئی بردوو .

وه دواین پیغه مبه ری خوا که (محمد) ه (ﷺ) رینیشاندیری موسلمانان و هیدایهت دهریان بووه بۆ سه ر (ریگای راست) وه ک خوای په روه ردگار فه رموویه تی : ﴿وَأَنَّكَ لَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ [الشوری : ٥٢] .
وه ئاشکرشه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ته نها زانستی شه ری به میرات بۆ ئوممه ته که ی به جی هیشتوو که بریتی به له و دوو سه رچاوه گرنگی که سه باره تیان فه رموویه تی :

" يا أيها الناس إنني قد تركتُ فيكم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً
: كتاب الله وسنتي "^(٢).

^(١) صحیح سنن أبی داود رقم : (٣٦٤١) .

ئه م فه رمووده یه زانایانی په سه ن ده ستنیشان ده کات که بریتین له وانهی که وا ته نها میراتی پیغه مبه ر (ﷺ) (کتاب الله وسنتي) به خه لک راده گه یه نن ، نه ک ئه و سه ره نه زانه به ناو زانایانه ی که وا را و بۆچوون و فلان وتی و فیسار کردی باس ده که ن !!!

واته : ئه‌ی خه‌لکینه من دوو شتم له دواى خۆم بۆتان به‌جی هیشتووه ، هه‌رگیز گومرا نابن ئه‌گه‌ر ده‌ستیان پێوه بگرن :
قورئانه‌که‌ی خواى په‌روه‌ردگار و سوننه‌ته‌کانی خۆمه .

وه له‌و فه‌رموده‌یه‌دا که پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) باسی دابه‌ش بوون و پارچه پارچه بوونی ئومه‌ته‌که‌ی کردووه بۆ (٧٣) فیرقه : پرسیاى لیکرا ده‌رباره‌ی (کۆمه‌لێ رزگار بوو له گومر ابوون و به هیلاکدا چوون / الفرقة الناجية من الضلال في الدنيا والهلاك في الآخرة) پێغه‌مبه‌ریش (ﷺ) له وه‌لامدا فه‌رموی : **" ما أنا عليه اليوم وأصحابي "** .

واته : ئه‌و به‌رنامه‌یه که من و سه‌حابه‌کانمی له سه‌رن .

(میرات النبى ﷺ) = (ما أنا عليه اليوم وأصحابي)

(ما أنا عليه اليوم = الوحي ،

الوحي = الكتاب والسنة الصحيحة ،

وأصحابي = بفهم وتطبيق وعمل الصحابة) =

(الكتاب والسنة الصحيحة بفهم السلف).

(میرات النبى ﷺ) = (الكتاب والسنة الصحيحة بفهم السلف) .

(٢) أخرجه الحاكم (١ / ٩٣) والبيهقي (١٠ / ١١٤) ، وحسنه الشيخ علي الحلبي في "الأربعون حديثاً في الدعوة والدعاة" رقم : (٧) ص : (٢٠) ، وانظر : "صحيح الترغيب والترهيب" رقم : (٤٠) و"صحيح الجامع الصغير" رقم : (٢٩٣٧) للإمام الألباني رحمه الله .

که واته میراتی به که ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) که به نامه ی
 پرگاربوونه له تیاچوون و گومرا بوون بریتی به له : (قورئان و سوننه ت
 به تیگه یشتنی سه له ف) = (علم و زانستی شه رعی) .

زانا یانیش ئه و زانسته یان به میرات بۆ ماوه ته وه ، بۆیه پاریزه رن
**له تیاچوون و گومرا بوونی موسلمانان ئه گه ر موسلمانان بگه رینه وه بۆ
 لایان له هه موو پروداو و فه توایه کدا.**

عن إبراهيم بن عبد الرحمن العذري (رضي الله عنه) قال : قال رسول الله (ﷺ) :
 "يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مَنْ خَلْفَ عُدُولِهِ : يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِيْنَ ،
 وَاتِحَالَ الْمَبْطُلِيْنَ ، وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِيْنَ" (٣) .

(٣) رواه البيهقي ، وصححه الألباني في "مشكاة المصابيح" رقم : (٢٨٤) .
سو دیک : به پیویستی ده زانم لێ ره دا ئه وه بخه مه پر و که مه به ست به ووشه ی
 (علم و زانست) له م فه رموده یه و هاوشیوه کانی دا ئه وه یه که ئه م زانا یانه پر و نیان
 کردووه ته وه :

١ - ئیمامی (محمد بن عبد الوهاب) فه رموویه تی : **(العلم)** هو : معرفة الله ومعرفة
 نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة .
 واته : **زانست** بریتی به له : ناسینی خوا و ناسینی پیغه مبه ره که ی (محمد ﷺ) و
 شاره زا بوونه له ئایینی ئیسلام به به لگه وه .

٢ - وه پیشه وا (ابن القیم) فه رموویه تی : **(العلم)** قال الله قال رسولُه قال
 الصحابةُ (...)

واته : **زانست** بریتییه له : فهرمودهی خوا و فهرمودهی پیغه مبهرو
فهرمودهی سه حابه ...

۳ - وه ئیمامی (الأوزاعی) فهرموویه تی : (العلم ما جاء عن أصحاب محمد ﷺ ، وما لم یجیء عن أصحاب محمد ﷺ فلیس بعلم) .

واته : زانست ئه وه یه که له سه حابه کانی پیغه مبهروه وه (ﷺ) هاتبیت ، وه
ئه وه ی که له سه حابه کانی پیغه مبهروه وه (ﷺ) نه هاتبیت ئه وا علم و زانست نی یه .

۴ - وه ئیمامی (شافعی) فهرموویه تی :

(كُلُّ الْعِلْمِ سِوَى الْقُرْآنِ مَشْغَلَةٌ

إِلَّا الْحَدِيثَ وَالْأَفْقَةَ فِي الدِّينِ

العلم ما كان فيه قال حدثنا

وما سوى ذلك وسواس الشياطين) .

واته : هه موو زانسته کان جگه له **قورئان** خۆخه ریک کردنه .. تنه **فهرمووده**
و تیگه یشتن و شاره زا بوون له دین نه بیئت .

زانست ئه وه یه که تییدا بوتریت پیغه مبهرو (ﷺ) فهرموویه تی و جگه له مهش
هه مووی وه سه وه سه ی شه پتانه .

۵ - وه ئیمامی (ابن حجر العسقلانی) فهرموویه تی : (المُرَاد بِالْعِلْمِ الْعِلْمُ
الشَّرْعِي الَّذِي يُفِيدُ مَعْرَفَةً مَا يَجِبُ عَلَى الْمُكَلَّفِ مِنْ أَمْرِ دِينِهِ فِي عِبَادَاتِهِ وَمَعَامَلَاتِهِ ،
وَالْعِلْمُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَصِفَاتِهِ وَمَا يَجِبُ لَهُ مِنَ الْقِيَامِ بِأَمْرِهِ ، وَتَنْزِيهِهِ عَنِ النَّقَائِصِ ، وَمِدَارُ
ذَلِكَ عَلَى التَّفْسِيرِ وَالْفَقْهِ وَالْحَدِيثِ) "فتح الباري شرح صحيح البخاري" : (۱ / ۱۸۷) .

واته : مه به ست به زانست : زانستی شه رعی یه که سو دی شاره زا بوونی تی دایه
له وه ی که پیویسته له سه ره هه موو مو سلمان تکی ئه رکه له سه ره (ته کلیف لیکراو) له
بواری ئاینه که یدا له په رستنه کانی و له هه لس و که وته کانیدا ، وه زانیاری

واته : ئەم زانسته (که بریتی یه له قورئان و سوننهت به تیگه یشتنی سه له ف) له هه مو سه رده میکی دوی من ئەوانه هه لێ ده گرن که دادپه روه رن ، وه : گۆران کاری زیاده پره وه کان ، و ئەو شتانه ی که پوچه ل کاره کان ده دیده نه پال دین ، و به هه له مانا کردنی نه زان و نه فامه کانی ، لێ دوور ده خه نه وه .

وه شاراوه نیه که ئەم سی تاقمه : (زیاده پره وه کان + پوچه ل کاران + نه زان و نه فامه کان) مایه ی گومرایی و تیاچوونی خه لکانی له سه ر لێ شیواو و فه وتاو و گومرا بوون ، چونکه ئەوانه خه لک له سه ر (پێگاس راست) ی زانستی شه رعی و زانایان له خشته ده به ن !!!

هه روه ها پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی : ((إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِرَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بَقْبِضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤْسًا جُهَالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا))^(٤).

ده رباره ی خوی گه وره و سیفه ته کانی و ئەوه ی که پیویسته له سه ری له پینای ئەودا پیی هه لیبیته له فه رمانه کانی و پاک پاگرتنی له که م و کورپی ، وه هه مو ئەوانه ش پاوه ستاون له سه ر : ته فسیر و فقه و فه رموده .

^(٤) صحیح البخاری رقم : (١٠٠) و صحیح مسلم رقم : (٢٦٧٣) و صحیح سنن الترمذی رقم :

واته : خوی گه وره (علم و زانست) هه لئاگریتته وه به دهرهینانی له ناو سینگی خه لکدا ، به لکو (علم و زانست) هه لئاگریتته وه به مردنی (زانایان) هه تاکو زانا نامینیت ئه و کاته خه لک سه ره نه زان بۆ خویان داده نین ، ئه و سه ره نه زانانهش پرسیاریان لی ده کریت و ئه وانیش به بی (علم و زانست) فه توا ده دن : ئه و کاته هه م خویان گومرا ده بن و هه م خه لکیش گومرا ده کن .

وه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی : (.....) وَإِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْأُمَّةَ الْمُضَلِّينَ... " (۵).

واته : به لām من له پیشه و گومرا کاره کان ده ترسم بۆ سه ر ئوممه ته کم .

وه له ریوایه تیکی تری فه رمووده که ی پیشودا پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی : ((يَسْتَفْتُونَ فَيَقُولُونَ بَرَأَيْتُمْ فَيَضُلُّونَ وَيُضَلُّونَ)) (۶).

واته : پرسیاریان لی ده کریت و ئه وانیش فه توا ده دن : ئه و کاته هه م خویان گومرا ده بن و هه م خه لکیش گومرا ده کن .

که واته (گه پانه وه بۆ لای زانایان) پاریزره له شوین که وتنی شه یتان و بانگه وازکاره گومرا کاره و جاهیل و نه زانه کان که له سه ر ده رگاکی دۆزه خ راوه ستاون بۆ له خشته بردنی ریبارانی (پێگا)

(۵) صحیح سنن الترمذی رقم : (۲۲۲۹) .

(۶) صحیح البخاری رقم : (۷۳۰۷) ، وانظر شرح الحدیث فی "فتح الباری" : (۳۴۸/۱۳) .

واست) و بیانخه نه سهر (پدچکه کورته پهرته وازه کانی لای راست و چه پی) نهو (پینگا راست) هلی خوی گوره ، وه نه میش ده بیته مایه ی تیاچوون و گومرا بوون و پویشتنه ناو دۆزه خه وه .

وهك پیغه مبه ر (ﷺ) له فرموده كه هی (حذیفة) دا (خوی لی پزازی بیته) پیمان راده گه یه نیته كه وا : سهرده می دیت به سهر ئوممه ته كه یدا تییدا (بانگه واز کارانیك دهرده كه ون له سهر دهرگای دۆزه خن هر كه سیك وه لامیان بداته وه نهوا فری ی دهنه ناو دۆزه خه وه) : ((دُعَاةُ عَلٰی اَبْوَابِ جَهَنَّمَ مِنْ اَجَابِهِمْ اِلَيْهَا قَدْ فُوهُ فِيهَا)) .

وه نه م بانگه وازکاره جاهیل و نه زان و گومرا کارانه برتین له وه بانگه وازکارانه ی كه له فرموده كه هی (ابن مسعود) دا باسکراون كه فره رمویه تی : (خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) خطاً بیده ثُمَّ قَالَ : ((هَذَا سَبِيلُ اللَّهِ مُسْتَقِيمًا)) ثُمَّ خَطَّ خُطُوطًا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ : ((هَذِهِ سُبُلٌ مُتَفَرِّقَةٌ ، عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو اِلَيْهِ)) ثُمَّ قَرَأَ : ﴿وَاِنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ (۷) .

(۷) أخرجه أحمد : (۱/ ۴۳ و ۴۶۵) والطيالسي رقم : (۲۴۴) ، وحسنه الألباني

في (مشكاة المصابيح) : (۱/ ۵۹) .

واته : پیغه مبهری خوا (ﷺ) به دهستی هیلکی کیشا و پاشان فرمووی (ئه مه ریگا راسته کهی خوی گه وره یه) ، پاشان به لای راست و چه پی ئه و هیله دا چه ند هیلکی تری کیشا و پاشان فرمووی : (ئه مه ش ریچکه و ریبازی په رته وازه کارن ، هر ریچکه یه که شه ی تانیکی له سه ره بانگه وازی بۆ ده کات ، پاشان ئه م ئایه ته ی خویندوو ه : ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ .

واته : ئه مه ریگای راستی منه و بیگره بهر و شوینی بکه ون ، وه شوینی ریچکه و ریبازه کانی تر مه که ون چونکه له رگای خوی گه وره لاتان ده دات و پارچه پارچه تان ده کات و جیا وازی ده خاته نیوانتانه وه بویه ده بینین خوی زانا و دانا و کار له جی فه رمان ده کات به

گه پانه وه بۆ لای زانایان له کاتی نه زانیدا :

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [سورة النحل : ٤٣ و سورة الأنبياء : ٧] .

واته : پرسیار له زانایانی شهرع زان بکه ن ئه گه ر ئیوه نه زان بوون ! وه ئه م بنچینه و بنه ما زۆر گرنگه (واته : گه پانه وه بۆ لای زانایانی نه هلی سوننه) ده بییت زیاتر په یره و بکریت له کاتی که ئه گه ر کار و هه لویست و شتی نه زانرا و په یوه ست بوو به ئاسایش و ترسی گشتی موسلمانانه وه ، وه که خوی گه وره فرمووی ته ی : ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ

الْحَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَتَبَعُمُ الشَّيْطَانُ الْإِقْلِيلَ ﴿۸۳﴾ [سورة النساء : ۸۳] .

واته : موناڤیقه دوو پوووه‌کان نه‌گه‌ر شتیکی په‌یوه‌ست به ئاسایش و ترسی گشتی موسلمانایان پووبه‌پوویان ببوایه‌ته‌وه نه‌وا بلأویان ده‌کرده‌وه ! وه نه‌گه‌ر بیان گیرایه‌ته‌وه بۆ لای پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) وکار به ده‌ست و زانایان نه‌وا زانایان حوکمی نه‌و کار و هه‌لوئسته‌ی که پیویسته نه‌نجام بدریت ده‌رده‌هینا و پوونیان ده‌کرده‌وه بۆ خه‌ک ، وه نه‌گه‌ر چاکه و په‌حم و به‌زه‌یی خوا نه‌بوایه به سه‌رتانه‌وه نه‌وا شوینی شه‌یتان ده‌که‌وتن مه‌گه‌ر که‌میک نه‌بیئت .

جا بۆ نه‌وه‌ی نه‌م راستی‌یه‌مان (گه‌رانه‌وه بۆ لای زانایانی نه‌هلی سوننه پاریزهره له تیاچوون و گومرا بوون) زیاتر بۆ پوون ببیته‌وه و له ناو دل‌ماندا ره‌گ بکوئیت چه‌ند نمونه‌یه‌ک ده‌خه‌ینه روو :

۱ - پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به‌سه‌رهاتی پیاویکمان بۆ ده‌گیریتته‌وه که (۹۹) نه‌وه‌ت و نو که‌سی کوشتبوو ، به‌لام فه‌توای زانایه‌ک بووه هۆی پاراستنی له تیاچوون و گومرا بوون و پزگار بوونی و دۆزینه‌وه‌ی پیگه‌یه‌ک بۆ به‌ده‌ست هینانی سوۆز و لیخۆشبوونی خوای په‌روه‌ردگار ، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی :

"إِنَّ عَبْدًا قَتَلَ تِسْعَةً وَتَسْعِينَ نَفْسًا ، ثُمَّ عَرَضَتْ لَهُ التَّوْبَةُ ، فَسَأَلَ عَنِ أَعْلَمَ أَهْلَ الْأَرْضِ ؟ فَدُلَّ عَلَى رَجُلٍ (وَفِي رِوَايَةٍ رَاهِبٍ) فَأَتَاهُ ، فَقَالَ :

إِنِّي قَتَلْتُ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ نَفْسًا ، فهل لي من توبة ؟ قال : بعد قتل تسعة وتسعين نفساً؟! قال : فانتضى سيفه فقتله به ، فأكمل به مائة ، ثم عرضت له التوبة ، فسأل عن أعلم أهل الأرض ؟ **فَدُلَّ عَلَى رَجُلٍ عَالِمٍ** فَأَتَاهُ فقال : إِنِّي قَتَلْتُ مِائَةَ نَفْسٍ فهل لي من توبة ؟ فقال : ومن يحولُ بينك وبين التوبة ؟! اخرج من القرية الخبيثة التي أنت فيها إلى القرية الصالحة قرية كذا وكذا ، [فإنَّ بها أناساً يعبدون الله] ، فاعبد ربك [معهم] فيها ، [ولا ترجع إلى أرضك فإنها أرض سوء] ، قال : فخرج إلى القرية الصالحة ، فعرض له أجله في [بعض] الطريق ، [فناء بصدوره نحوها] ، قال : فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب ، قال : فقال إبليس : أنا أولى به ، إنه لم يعصني ساعة قط ! قال : فقالت ملائكة الرحمة : إنه خرج تائباً [مُقبلاً بقلبه إلى الله ، وقالت ملائكة العذاب : إنه لم يعمل خيراً قط] - فبعث الله عز وجل ملكاً [في صورة آدمي] فاختصموا إليه - قال : فقال : انظروا أي القريتين كان أقرب إليه فألحقوه بأهلها ، [فأوحى الله إلى هذه أن تقربي ، وأوحى إلى هذه أن تباعدني] ، [ففاسوه فوجدوه أدنى إلى الأرض التي أراد [بشيراً] ، فقبضته ملائكة الرحمة] [فغفر له] ... " (٨) .

واته : بهندهیهك له بهندهكانی خوای پهروهردگار نه وه و نو کەسی کوشتبوو ، پاشان که ویستی تۆبه بکات پرسیاوی کرد سه بارهت به زانترین کهسی سه زهوی ، دهستنیسانی پیاویکی بۆ کرا (له ریوایه تیکی ترده هاتووہ : دهستنیسانی پیاویکی خواپه رستی بۆ

(٨) سلسله الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٦٤٠) .

کرا) ئه ویش پۆشته لای و پیی ووت : من نهود و نو که سم کوشتووه
 ئایا بۆم ههیه تۆبه بکه م ؟ ووتی : دواى کوشتنی نهود و نو که س ؟!
 ووتی : شیره که ی هه لکیشاو ئه ویشی کوشت و سه ده که ی پئ ته واو کرد
 ، پاشان جاریکی تر ویستی تۆبه بکات پرسیا ری کرد سه باره ت به
 زانا ترین که سی سه ر زه وی ، ده ستنیشانی پیاویکی بۆ کرا (زانا) بوو
 ئه ویش پۆشته لای و پیی ووت : من سه د (١٠٠) که سم کوشتووه ئایا
 بۆم ههیه تۆبه بکه م ؟ ووتی : کئ ریگه له تۆبه ی تۆ ده گریت ؟! به لام
 ئه بی له و دئیه خراپه ده رچیت که تیا یدا ییت ، بۆ ئه و دئ چاکه (چونکه
 خه لکانیکی تیدا یه خوا ی په روه ردگار ده په ره ستن) تۆش
 په روه ردگاری خۆت به رسته (له گه لیا ندا) له ویدا (نه شگه ریته وه بۆ
 خا که که ی خۆت چونکه شوینیکی خراپه) ، ده لئیت : ده رچوو بۆ لادی
 چاکه که ، به لام له ریگه دا نه جه ل ریگه ی پئ گرت که ویستی بمریت
 پووی تی کرد و خۆی به ره و لای فریدا ، له ویدا فریشته ی ره حمه ت و
 فریشته ی عه زاب هه ری هه که یان ده یویست بۆ پۆحه که ی ده ربی نییت ،
 (بلیس ووتی : من ئه ولاترم به بردنی ، چونکه کاتر می ریک له ژیا نی
 سه ریچی نه کردووم ، فریشته ی ره حمه تیش ده لئیت : ئه م پیاوه له
 شوینی خۆی ده رچوو وه کو تۆبه کاریک (به هه موو دلئیکی پووی
 کردووه له خوا ی په روه ردگار ، فریشته ی عه زابیش ده یانووت : ئه مه له
 ژیا نی دا هه چ چاکه یه کی نه کردووه) ، وا ی په روه ردگاریش فریشته یه کی

(له سه ره شیوهی مروفیک) بۆ ره وانه کردن ، ئه وانیش پوشتنه لای بۆ ئه وهی دادوه ریان بۆ بکات ، ئه ویش ووتی : سه یرکه ن له هر لادیه کیان نزیکتربوو لایه وه ئه وا به ئه هلی ئه وه یانی بزنان (خوای پهروه ردگار یش فه رمانی به مه یان کرد که نزیک به ره وه ، و فه رمانی به ویتریان کرد که دوور به ره وه) (پاشان که پیاویان بینیان نزیکتره له و لادییهی که وویستی بۆی بپروات (به بستیک) بۆیه فریشته کانی په حمه ت بردیان ، و (خوای پهروه ردگار یش ای خو شبوو).

* ئه وهی پیاویست بیته له سو ده کانی ئه م فه رموده یه که لی ره دا ئاماژهی بۆ بکه ین بریتییه له دوو خال :

یه که م : فه توای کابرای (خوایه رستی نه زان / العابد الجاهل) : بووه هۆی تیاچوونی خوئی و گومرا کردنی کابرای بکوژی پرسیار کار ! ئه مه ش له بهر ئه وه بوو (پرسیارکار) گه رایه وه بۆ لای نه زان ، وه (نه زان) یش فه توای بۆ دا به بی عیلم و زانستی شه رعی !!!

دووهم : فه توای زانای سه رده می خوئی (أعلم أهل الأرض في زمانه) : بووه هۆی پزگار کردنی خوئی له تیاچوون و هیدایه ت دانسی کابرای پرسیارکاریش له تاوان و گومرایه تی ! ئه مه ش له بهر ئه وه بوو (پرسیارکار) گه رایه وه بۆ لای زانا ، وه زاناکه ش فه توای بۆ دا به عیلم و زانستی شه رعییه وه .

ئا به و شيوه يه به هوى گه پانه وه بۆ لای زانايه كه ئه و پياوه
تاوانباره رزگارى بوو ، خواى پهروه رذگاريش لىى خوشبوو .

وه نه گه رفه توا له لايه ن زاناوه نه دري ت چ ئه نجاميكي خراپى
ده بيت ، و چۆن پرسيار كردن ريگه چاره يه بۆ پاراستنى موسلمانان له
تياچوون و گومرا بوون !!!

۲ - (جابر رضي الله عنه) بۆمان ده گي رپته وه و ده فهرموويت : ده رچووبووين
له سه فهر يكد ، پياويك له ئيمه به رديك به ر سه رى كه وت و سه رى
بريندار كرد ، پاشان تووشى له شگرانى بوو ، و پرسيارى له هاوه لاني
كرد و فه رموى : ئايه ريگه م ده دن (ته يه موم) بكه م ، ووتيان : نابيت
(ته يه موم) بكه يت ، چونكه تو ئاوت ده ست ده كه وي ت و تواناي به كار
هينانيت هه يه ، ئه ويش خوى شوش و بووه هوى مردنى ، پاشان كه
گه راپنه وه بۆ لاي پيغه مبه رى خوا (ﷺ) ئه وه ي پي راگه يه نرا : ئه ويش
فه رموى : "قتلوه قتلهم الله ، ألا سألوا إذ لم يعلموا ، فَأِنَّمَا شَفَاء الْعِي
السؤال ، إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيهِ أَنْ يَتِيمٌ" ^(۹).

واته : كوشتيان خواى پهروه رذگار بيانكوژي ت ، ئاخۆ پرسياريان
بكرديه كه نه يانزاني ؟ چونكه چاره ي نه زانين پرسيار كردنه ، هه ر
ئه وه نده ي به سبوو كه (ته يه موم) بكرديه .

كه واته : چاره ي نه زانين پرسيار كردن و گه پانه وه يه بۆ لاي زاناين .

^(۹) صحيح سنن أبي داود رقم : (۳۳۶) .

گرنگی ئەم گه پانه وهش زیاتر له کاتی فیتنه دا ده رده که ویت ،
به سه رهاتی (بزید الفقیر) یش زیاتر ئەو بنه مایه مان بۆ دوویات

ده کاته وه ، هه ره که خۆی بۆمانی ده گێریتته وه و ده فه رموویت :

"كُنْتُ قَدْ شَعَفَنِي رَأْيِي مِنْ رَأْيِ الْخَوَارِجِ ، فَخَرَجْنَا فِي عَصَابَةِ ذَوِي عَدَدٍ ، نُرِيدُ أَنْ نُحِجَّ ثُمَّ نُخْرِجَ عَلَى النَّاسِ ، قَالَ : فَمَرَرْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَإِذَا حَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ - جَالِسٌ إِلَى سَارِيَةٍ - عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ : فَإِذَا هُوَ قَدْ ذَكَرَ الْجَهَنَّمِيَّيْنَ ، قَالَ : فَقُلْتُ لَهُ : يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ مَا هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُونَ ؟! وَاللَّهِ يَقُولُ : ﴿إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ﴾ [آل عمران : ١٩٢] ، وَ ﴿كَلِمًا أَرَادُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا أَعِيدُوا فِيهَا﴾ [السجدة : ٢٠] ، فَمَا هَذَا الَّذِي تَقُولُونَ ؟! قَالَ : فَقَالَ : أَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَهَلْ سَمِعْتَ بِمَقَامِ مُحَمَّدٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - يَعْنِي الَّذِي يَبْعَثُهُ اللَّهُ فِيهِ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَإِنَّهُ مَقَامُ مُحَمَّدٍ ﷺ) الْمَحْمُودِ الَّذِي يُخْرِجُ اللَّهُ بِهِ مَنْ يُخْرِجُ ، قَالَ : ثُمَّ نَعَتَ وَضَعَ الصَّرَاطِ وَمَرَّ النَّاسُ عَلَيْهِ ، قَالَ : وَأَخَافُ أَنْ لَا أَكُونَ أَحْفَظُ ذَلِكَ ، قَالَ : غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ زَعَمَ أَنَّ قَوْمًا يَخْرِجُونَ مِنَ النَّارِ بَعْدَ أَنْ يَكُونُوا فِيهَا ، قَالَ : يَعْنِي فَيَخْرِجُونَ كَأَنَّهُمْ عِيدَانُ السَّمَاسِمِ ، قَالَ : فَيَدْخُلُونَ نَهْرًا مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ فَيَعْتَسِلُونَ فِيهِ ، فَيَخْرِجُونَ كَأَنَّهُمْ الْقَرَّاطِيسُ ، فَرَجَعْنَا قَلْنَا : وَيَحْكُمُ اثْرُونَ الشَّيْخَ يَكْذِبُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) ، فَرَجَعْنَا فَلَا وَاللَّهِ مَا خَرَجَ مِنَّا غَيْرُ رَجُلٍ وَاحِدٍ " (١٠)

واته : من بۆچوونیک له بۆچوونه کانی خه وارچ خۆشه ویست بووبوو
له نیو دالمدا ، جا له گه ل کومه لیکى چه ند که سی ده رچوین ، به نیازی

(١٠) صحیح مسلم رقم : (١٩١) .

ئوهوی که چه ج بکهین و نهجا خروج بکهین له خهک ، فهرمووی :
 بهسه ر شاری مه دینه دا تیپه پ بووین ، که چی بینیمان (حابر)ی کوری
 (عبد الله) دانیشتوه و پالیداوه ته وه به کۆله که یه که وه و فهرموده بۆ
 خهک باس دهکات ، فهرمووی : له و کاته دا باسی دۆزه خیه کانی کرد ،
 فهرمووی : پییم وت : ئه ی هاوه لی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ئه مه ئیوه
 چی باس دهکهن؟! ئه وه تا خوا فهرموویه تی : په روه ردگارمان
 به راستی تو هه ر که سیک بখে یته نیو ئاگره وه ئه وا سه رشو پیت کردوه
 ، وه فهرموویه تی : هه ر کاتیک بیان ه ویّت له دۆزه خ بینه دهره وه
 ده یانگێر نه وه بۆ ناوی ، که واته : ئایا ئه مه چی یه ئیوه ده یلێن؟!

فهرمووی : ئایا تو قورئان ده خوینیت ؟

وتم : به لئ .

فهرمووی : ئایا پله و پایه ی مُحَمَّد (عَلَيْهِ السَّلَام) ت بیستوهه - واته :
 ئه وه ی که خوا ده یگه یه نیت پیی - ؟

وتم : به لئ .

فهرمووی : ئا ئه وه پله و پایه ی سوپاس کراوی (مُحَمَّد) ه (ﷺ) که وا
 خوا خه لکانیکی پیی دهرده کات له دۆزه خ .

فهرمووی : ئه نجا باسی شیوه ی دانانی پردی صیراط و تیپه پ
 بوونی خه لگی به سه ریدا کرد .

فهرمووی : وه ترسام ئه وه له بهر نه که م که وا وتی : به پاستی
 خه لکانیک دهرده هینرین له ناگری دۆزه خ دوا ی ئه وه ی که وا ده چنه
 ناویه وه ، فهرمووی : واته دهرده چن وه کو چکولی کونجی وان .
 فهرمووی : ده چنه نیو رووباریکه وه له رووباره کانی به ههشت و
 خۆیانی تیدا ده شۆن ، ئه نجا دهرده چن وه کو په پهی سپی وان .
 پاشان ئیمه گه پراینه وه و وتمان : ده ک تیاچن ئایا وا ده بینن ئه م
 پیاوه زانا و به ته مه نه درۆ بکات به ده می پیغه مبهری خواوه (ﷺ)؟!
 ئه نجا گه پراینه وه نه خیر سویند به خوا ته نها یه ک پیاویشمان خروجی
 نه کرد و دهرنه چوو .

شوینی مه به ست و ئاماژه پی کردن له م چیرۆکه دا ئه وه یه که :
 جابر له بهر ئه وه ی زانا بوو به قورئانی پیروژ و سوننه ته کانی
 پیغه مبهری خوا (ﷺ) ، توانی شوبهه کانی یه زید و هاوه له کانی
 بره وینیتته وه و له بۆچوونی خه وارجه کان دووریان بخاته وه ، بۆیه
 دبیین له سه ره تادا به نیازی دهرچوون له خه لک و کوشتنیان هاتن ،
 به لام له کۆتایدا به پیچه وانه وه گه پانه وه .

وه ئیمامی (ابن القیم) - په حمه تی خوا ی لیبیت - له م بواره دا
فهرموویته ی : (العالم بکتاب الله وسنة رسوله ﷺ) وأقوال
الصحابة : هو المجهتهد في النوازل ، فهذا النوع الذي يسوغ لهم
 الإفتاء ويسوغ استفتاءؤهم ، ويتأدى بهم فرض الاجتهاد ، وهم الذين قال

فيهم رسول الله (ﷺ) : " إن الله يبعث لهذه الأمة على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها " (١١) (١٢).

واته : ئەو کەسە ی کە زانایە بە کتیبە کە ی خوا (قورئان) و سوننه ته کانی پیغه مبه ره کە ی (ﷺ) و فه رموده ی هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) : ته نها ئەو ده ره ی نه ری فه توایه له کاتی رووداوه کانی سه رده مدا ، وه ئەمانه ئەوانه ن که پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده رحه قیان فه رمویه تی : خوای په روه ردگار له سه روی هه مو سه ده یه کدا که سانیک بۆ ئەم ئوممه ته ده نه یی ت که دین و ئاینه که یان بۆ تازه بکاته وه .

جا خوینه ری یه کخوا په رست : ده رکه وت که له هه مو بارو سه رده می کدا و به تاییه تیش له کات و سه رده مانیکدا که فیتنه و جیاوازی و ئیختیلاف و پارچه پارچه گه ری تی تیدا به ربلاو بی ت ئەوا گه پانه وه بۆ لای زانایان پاریزره له تیاچوون و گومر ابوون :

ئەو زانایانه ی که چاو پۆشنن به قورئانی پیروژ و سوننه ته کانی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) به تیگه یشتنی سه له فی صالح .

چونکه زانایان په حمه تی خوا له مردووه کانیان بی ت و زیدووه کانی شیانمان بۆ پاریزیت وه ک ئیمامی (الطبري / ٢٢٤ - ٣١٠

(١١) سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٥٩٩) وصحيح أبي داود رقم : (٤٢٩١).

(١٢) إعلام الموقعين : (٤ / ٢١٢) .

هه) فه‌رموویه‌تی : (فضله‌م الله بشرف العلم ، وكرمهم بوقار العلم ، وجعلهم للدين وأهله أعلاما ، وللإسلام والهدى منارا ، وللخلق قادة ، وللعباد أئمةً وسادةً) (۱۳) .

واته : زانایان خوا پایه‌دارایانی کردووه به پێزی زانسته‌وه ، وه پێزداریانی کردووه به قورس و سه‌نگینی و نه‌رم و نیانی‌یه‌وه ، وه کردووینیتی به چیا‌ی پاگر و پاریزهری ئاین و ئاین په‌روه‌ران ، وه کردووینیتی به نیشانه و ناسینه‌ری ئیسلام و پێگاری پاست و هیدایه‌ت ، وه کردووینیتی به رابه‌ری بوونه‌وهر و پێشه‌وا و سه‌رکرده و سه‌رمه‌شقی خواپه‌رستان .

وه ئه‌م باب‌ه‌ته (گه‌رانه‌وه بۆ لای زانایان ...) کۆتایی دینم : به‌م وته زۆر به‌ نرخه‌ی رابه‌ر و پێشه‌وا‌ی هه‌موو ئه‌هلی سوننه ئیمامی (ئه‌حمه‌د) په‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌ی لیبی‌ت که فه‌رموویه‌تی :

(الحمد لله الذي جعل في كل فترة من الرسل بقايا من أهل العلم : يدعون من ضل إلى الهدى .. ويصبرون منهم على الأذى .. يحيون بكتاب الله الموتى .. ويصرون بنور الله أهل العمى ، فكم من قتيل لإبليس أحيوه .. وكم من ضالٍّ تائبٍ قد هدوه .. فما أحسن

(۱۳) صريحُ السنَّة للإمام الطبري ص : (۱۶) .

أَثَرُهُمْ عَلَى النَّاسِ وَأَبْحَحَ أَثَرُ النَّاسِ عَلَيْهِمْ !! يَنْفُونَ عَنِ كِتَابِ اللَّهِ تَحْرِيفَ
الغالين ، وانتحال المبطلين ، وتأويل الجاهلين^(۱۴) .

واته : سوپاس و ستایش بۆ ئه و خوایهی که له دواى پیغه مبه ران
له هه موو سه رده می کدا هه ندیکى هیشتوو ه ته وه له زانایان : بانگه وازی
گومرا بووان ده که ن بۆ سه ر پێگای راست و هیدایه ت .. وه ئارام
ده گرن له سه ر ئازاردانی ئه وان بۆیان .. به کتیبه که ی خوا دل
مردوو ه کان زیندوو ده که نه وه .. وه به پروناکی ئاینه که ی خوا که سانی
کویر و گویره وه ر چا و روشن ده که نه وه .

جا چه ندین کوژراوی ده ستی شه ی تانیان زیندوو کردوو ه ته وه ..
وه چه ندین گومرا و سه رگه ردان و سه رلێشی و او یان پێپیشاندا وه ..
ئای چه ند جوانه شوینه واری هه وله کانی زانایان بۆ سه ر خه لکی ..
وه چه ند ناشیرینه شوینه واری خه لکی بۆ سه ر ئه وان !!!
گوپان کاری زیاده ره وه کان ، و ئه و شتانه ی که پوچه ل کاره کان
ده یده نه پال دین ، و به هه له مانا کردنی نه زان و نه فامه کان : له
کتیبه که ی خوا دوور ده خه نه وه .

(۱۴) قاله إمام أهل السنة الإمام أحمد في مقدمة كتابه: "الردُّ على الجهمية".

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى :

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا

وَكَانُوا بآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ [سورة السجدة : ٢٤]

قال شيخ الإسلام ابن تيمية :

(بالصَّبْرِ واليقين تُنال الإمامة في الدين)

أي :

— بالصَّبْرِ عن الشهوات ..

— واليقين من الشبهات ..

واته : بيشه وابه تي له ئايندا دهست دهكه وييت به ئارامگرتن

له ئاره زوو ه كان و دلنيا بوون له گومانه كان ..

له بهر هه مه کانی نووسهر

- ۱ - سنی بنچنه که ی بیروباوهر و به لگه کانیان - چاپی دووهم - .
- ۲ - بیروباوهرت وهر بگره له قورنات و سوننه ت - چاپی شه شه م - .
- ۳ - پوخته یه که له بیروباوهری ئیسلامه تی - چاپی یه که م - .
- ۴ - کورته یه که له فیهقی سوننه ت و قورناتی ئازیز ، له بریتیی یه له وه پگێرانی کتیبی : (الوحیز فی فقه السنه والکتاب العزیز) - ئاماده ده کریت بۆ چاپ - .
- ۵ - برایه تی نیوان موسلمانان ... - چاپی چوارهم - .
- ۶ - له گه ل کیدا داده نیشت و هاوڕییه تی کی ده که یه ؟ - چاپی چوارهم - .
- ۷ - چۆنیته قوربانی کردن له سهردهمی پیغه مبهردا (ﷺ) - چاپی چوارهم - .
- ۸ - کاتی پارشیو و بهربانگ کردن له سهردهمی پیغه مبهردا (ﷺ) - چاپی سێیه م - .
- ۹ - حوکم و ئادابه کانی قهرزدان و قهرزکردن و قهرزدانه وه .. - چاپی یه که م - .
- ۱۰ - فهتوای گه وهره زانایانی هاوچه رخی نه هلی سوننه و جهماعه سه باره ت به حوکمی حزبایه تی و جیاوازی و پارچه پارچه گهریته - چاپی دووهم - .
- ۱۱ - گه پانه وه بۆ لای زانایانی نه هلی سوننه پاریزره له تیاچوون و گومرا بوون - چاپی یه که م - .
- ۱۲ - زنجیره ی نافرته له سایه ی نیسلما :
 یه که م : نافرته تان و فیروونی زانستی شه ری - چاپی چوارهم - .
 دووهم : زانا ترین نافرته ی دونیا - چاپی چوارهم - .
 سێیه م : له دایک بوونی کچان و سه ره ئدانه وه ی خه صله تیکی سهردهمی نه فامی و جاهلی له سه ده ی پیشکه وتوو ی بیست و یه کدا !!! - چاپی سێیه م - .